

Kázání: Mt 12:1-15

Milé sestry a milí bratři; text, který jsme právě slyšeli, je především záznamem diskuse a tak je na místě se pozastavit u toho, kdo s kým a o čem mluví a jaké zaznívají argumenty. Ježíšovi diskusní protivníci, farizejové, ve skutečnosti stojí se svým náboženským programem Ježíšovi celkem blízko. Diskuse je přesto nebo možná právě proto velmi ostrá. Ať tak či tak, neberme farizeje jako zlé odpůrce ježíšovského hnutí. Berme je jako partnery na úrovni, kteří provokují rabbiho z Nazaretu k hlubokému zamyšlení a vybroušené argumentaci.

Téma diskuze zní: *sobota*. Sobota jako den, který oddělil Hospodin, sobota jako den, který přerývá každodennost a vybízí člověka k odpočnutí před tváří svého Boha, sobota jako den zakotvený v desateru přikázání. Sobota jako věčný šabat - symbol vykoupeného stvoření. Takové jsou podoby židovské soboty, kterou farizejové, jak měli ve zvyku, ohradili plotem pečlivě zvolených příkazů a ustanovení. Ty chránily člověka před špatným naplněním svatého dne. Šabatová ustanovení se stala jedním z viditelných specifík, která odlišovala diasporní židovstvo od svého okolí skrze celé dějiny až po dnes. Svěcení soboty je tak až dosud výrazným prvkem židovské identity.

K oběma střetnutím mezi farizeji a Ježíšem, která jsou zachycena v našem dnešním textu, nastávalo většinou právě ve chvílích, kdy došlo k porušení některých z těchto směrnic. Po první šlo o učedníky, kteří jedli zrní z klasů obilí a naplňovali tak skutkovou podstatu sklizně a tedy práce. Po druhé šlo pak o Ježíšovo uzdravení nemocného člověka. Zde zase pravděpodobně provokovala farizeje Ježíšova zvláštní záliba provozovat tyto divy právě v sobotu, když by si mohl počkat na všední den. Právě na těchto dílčích záležitostech se vyjevovaly základní rozdíly v pojetí soboty.

Farizeové se snažili o rozpracování všech zákonů Tóry a o jejich poctivé a přesné dodržování, stejně tomu bylo i u soboty. Ježíš oproti tomu hledá jádro Tóry, měřítko jejího výkladu a také měřítko správného chování. Se suverenitou sobě vlastní vyrukuje s jediným ústředním principem a rozčiluje tak farizeje, kteří z úcty a pokory před Písmem zachovávají každý záhyb Božího slova. Středem Ježíšovy argumentace, základním principem, který předepisuje lidskému chování, je *milosrdenství, láska* k druhému člověku. V prvním případě Ježíš tento princip zdůvodňuje v souladu se všemi zvyklostmi rabínského výkladu Tóry a dokazuje, že milosrdenství je jako ústřední princip zakotveno již v hebrejské bibli, našem Starém zákoně. V druhém případě Ježíš útočí přímo na způsob, jakým se vztahujeme k lidem kolem sebe. Je snad člověk méně než ovce? ptá se sugestivně a staví člověku před oči hodnotu jeho bližního.

Text z Matoušova evangelia měl velkou důležitost pro křesťany z židovské větve rané církve. Ti uvěřili, že Ježíš Kristus je jejich spasitel, zároveň se však nějakým způsobem potřebovali vyrovnat s nároky Tóry a jejími ustanoveními. My již nejsme v situaci, kdyby náš každodenní život probíhal podle pravidel Tóry, v jistém smyslu pro nás však dilema židokřesťanů rané církve neztrácí na své aktuálnosti. Stejně jako jim, i nám křesťanská zvěst zpochybňuje všechna naše měřítka a pravidla, jimiž se řídíme v našich životech. Láska a milosrdenství kladou nad všechny zákony a zvyky otazník a odsouvají je na druhou kolej. V tomto směru je lhostejné, zda jde o pravidla, která se týkají soboty, neděle nebo všedního dne. Poslední dobou si všímám toho, kolik různých pravidel, norem a ustanovení obkolupuje i náš svět. Tato pravidla nemusí být nutně zapsaná v zákonech ani náboženských knihách, dokonce nemusí být vždy ani vyslovena. Jsou *tak* samozřejmou součástí našich životů, že si jich často ani nevšímáme. Řídíme se podle nich však s o to železnější poslušností. Nejsou to jen zákony státní a společenské, jsou to i pravidla kulturní, morální sociální; jsou to i pravidla z oblasti psychologie, která si utváříme ve svých vlastních hlavách.

Tato pravidla přinášejí jeden velký problém, na který Ježíš stále znovu upozorňuje. Vylučují druhé lidi a to často ty slabé, pro které jsou tato pravidla nesplnitelná. Pěkně to je vidět na našem příběhu, kde by farizejská ustanovení, jejich plot kolem Tóry, odskákal právě nemocný, kdyby se ho Ježíš nerozhodl uzdravit farizeům navzdory.

Nedá se nic dělat, ale tyto slabé stránky pravidel a zákonitostí platí i v dnešní době. Často se sice oprávněně mluví o tom, v jak svobodné společnosti žijeme. Často se také oprávněně mluví o tom, jak liberální je Českobratrská evangelická církev. I zde však fungují vzorce a zákonitosti, které vylučují druhého člověka. Ve naší společnosti se o těch nejchudších začalo mluvit jako o nepřizpůsobivých. Lidé žijící v bídě tak nejsou vnímáni jako oběti, ale jako ti, kteří nejsou ochotni přizpůsobit se společenským normám. I ve velmi otevřené Českobratrské církvi evangelické existují občasně tendence ohrnovat nos nad určitými způsoby zbožnosti a nedávat jejich nositelům prostor ve středu společenství. Není podstatné zda

jde o spontánní projevy zbožnosti nebo o pokusy o bohatší liturgii. V církvích je přítomno pokušení moralizování, které se navíc vydává za projev křesťanské spravedlnosti; nad druhými lidmi jsou vynášeny soudy, jakoby křesťan měl v ruce měřítko k posouzení, či život obstál a či život neobstál před boží tváří. Jedním příkladem za všechny může být hodnocení chování konkrétních lidí za minulého režimu.

Do všech těchto směrnic a pravidel, podle kterých se sami chováme i soudíme ostatní, vstupuje Ježíš se svým důrazem na milosrdenství, se svou provokací lásky. V životě člověka, který bere jeho poselství vážně, nenechává Ježíš kámen na kameni. Přehrádky a pravidla, ustanovení a normy se stávají druhořadými oproti principu milosrdenství a přikázání lásky. To je společné nám, křesťanům 21. století, i židokřesťanům 1. století, kteří promýšleli, jak naložit s ustanoveními o sobotě.

Láska, milosrdenství. Jsou to velká slova, možná až moc. Nejsou to příliš vzcná pravidla, než abychom jimi mohli řídit své životy? Copak je možné upustit od každodenních pravidel ve jménu něčeho tak nekonkrétního? Vždyť nabídnout lásku místo všech pravidel, to zavání anarchií a chaosem. Udělat z milosrdenství jediné pravidlo, to zavání nespílitelným utopickým pravidlem. Taková pravidla již nejsou dobrou zprávou ale spíš nespílitelným břemenem, které je neustálým zdrojem špatného svědomí.

Jenže Ježíšova suverénní slova, vyřčená v diskusi s rabíny, kořenila hlouběji než v utopických vizích. Jejich základem bylo vědomí přicházejícího Božího království. Ježíš nepřišel lidi zatížit nespílitelnými pravidly nebo přednést příliš naivní program. Zvěstoval Boží království, prostor, kde vládne Bůh a jeho milosrdenství, čas, ve kterém chudí dostávají jíst a nemocní jsou uzdravováni. Boží království je říše ve kterém je milosrdenství samozřejmým pravidlem, protože je zároveň základní vlastností jejího vládce.

Tam kde se stává toto království realitou, již nejsou princip milosrdenství a pravidlo lásky abstraktním výkřikem a nespílitelným břemenem ale zakoušenou realitou. Tam, kde člověk dostává milosrdenství od Boha, není postoj milosrdenství k druhému člověku utopií nebo přehnaným nárokem, ale přirozeou reakcí. V textu, který jsme slyšeli uzdravil Ježíš nemocného a tak učinil znamení Boží přítomnosti a demonstroval jeho milosrdenství. Jasně ukázal, že prvotní aktivita je na Boží straně, že on prokazuje milosrdenství člověku a člověk tak má čeho se chytit, má z čeho vycházet.

Ještě stále se nacházíme v období velikonočních svátků, v období 40 dní po neděli vzkříšení, kdy se podle svědectví evangelia konkrétní lidé opakovaně setkali se vzkříšeným Ježíšem. Učedníci poznali, že království Boží není minulostí. Poznali, že boží milosrdenství jim bylo a je stále znovu prokazováno. Jádrem tohoto poznání se stala neděle vzkříšení, kdy se Bůh přiznal k Ježíšově programu. Neděle se tak stala také pravidelným dnem setkání ke křesťanské bohoslužbě.

I dnes, právě v neděli, jsme tu společně v modlitbě vršovického sboru. A už tento základní fakt je nepopíratelným svědectvím Božího milosrdenství, které působí i dnes, teď a tady. Jsem si vědom veškeré nemoci a hříchu, kterým trpí tento svět, ze kterého nejsme v tomto ohledu nijak vyčleněni, přesto bych chtěl říct, že ve společenství vršovického sboru ale i ve společenství českobratrské církve evangelické je možné zakusit i o mnoho více stop a projevů konkrétního božího milosrdenství i lidské odpovědi na ně. Uvědomil jsem si to minulý týden na seniorátních dnech mládeže, kde se sjelo přes třicet lidí, včetně spousty mě neznámých tváří, často o pět nebo i deset let mladších než jsem já. Přes všechny rozdíly, věkové i zájmové, přestože se spousta lidí viděla poprvé v životě, se během dvou dnů se vytvořilo fungující společenství, kde panovala především radost. Co všechno se děje v našem sboru a jak to kontrastuje se skepsí, která zachvacuje společnost, zde nebudu vyjmenovávat. Když upozorňuju konkrétně na náš sbor a naši církev, není to proto, že bych si myslel, že jsme víc než ostatní. Boží milosrdenství sahá nejen daleko za hranice našeho sboru a naší církve ale i daleko za hranice křesťanského prostředí jako takového. Chci tím ale ukázat, že i dnes jsou projevy Božího milosrdenství, ostrůvky a záblesky Božího království v tomto lidském království, zcela konkrétní realitou, se kterou se pravidelně střetáváme.

V této skutečnosti, v našich zkušenostech se zatím neúplnými kousky Božího království, koření také odpověď na otázku „Co se sluší dělat v sobotu?“. Ta odpověď platí pro i pro křesťanskou neděli a mohla by snad znít třeba takto takto: „Bude stačit, když nebudeme bránit projevům Božího milosrdenství, máme ale také možnost na tyto projevy s radostí odpovídat.“